

”Vor udsendte i Bagdad ...”

Dækningen af Irak-krigen har affødt en omfattende debat om mediernes og journalisternes rolle

Nete Nørgaard Kristensen og Mark Ørsten (red.): Krigen i medierne, medierne i krig. Forlaget Samfundslitteratur 2006. 310 s., 298 kr.

Af Lene M. Pedersen

En krig bliver ført med våben, men også i medierne, hvilket *Krigen i medierne, medierne i krig* sætter fokus på.

Udgivelsen er én ud af syv bøger i MODINET-serien (Medier og demokrati i netværkssamfundet), hvor hver bog belyser et bestemt aspekt af forholdet mellem politik og medier. *Krigen i medierne, medierne i krig* er en antologi, hvor der ses på den danske, svenske, norske og tyske dækning af Irak-konflikten.

Hvem sætter dagsordenen?

Problemstillingen kan koges ned til spørgsmålet om, hvorvidt det er medierne, militæret eller politikerne, som sætter dagsordenen under en krig. I medierne udkæmpes krigen om den offentlige mening – hvordan vi ser på krigen, vores egen deltagelse, og hvordan vi vil huske den fremover. Studier viser, at folk generelt ikke ønsker at se, hvordan krig egentlig ser ud. Vi vil ikke have de voldsomme billeder i aftennyhederne men foretrækker mere ”kliniske” interview eller billeder af vore tropper.

I den teoretiske debat er der to hovedspørgsmål: hvorvidt medierne har en betydelig og endda formende indflydelse på de politiske beslutninger, eller om medierne blot er i stand til at skabe opbakning bag de allerede vedtagne politiske beslutninger. Bogen har to fokusområder. Det ene er mediernes politiske rolle, hvor et udvalg af nyhedsmedier analyseres for – om muligt – at afdække systematiske mønstre. Det andet fokusområde er journalistfagligt, hvor der ses på brugen af kilder og censur og journalisternes arbejdsforhold. Redaktørerne påviser i deres egen artikel ”Danske mediers dækning af Irak-krigen 2003 – i tal og store træk”, at de danske medier bestræbte sig på professionelt at holde sig uafhængige af de politiske og militære aktører hjemme og internationalt. Men også at dette reelt set var svært at overholde konsekvent i praksis.

Kortlægning af medie billedet

Der findes indtil videre kun ganske lidt litteratur om de danske mediers dækning af Irak-krigen, så denne undersøgelse er den første større kvantitative indholdsanalyse af emnet. Redaktørerne har systematisk analyseret et bredt udvalg af nyhedsdækningen i en tidsbegrænset periode i marts og april 2003 – dvs. lige omkring krigsudbruddet og omkring Bagdads fald – for at kunne sammenligne og se, om dækningen ændrede sig i løbet af krigen. Undersøgelsen viser bla. at nyheds-

dækningen har været koncentreret om mellemøstlige lande og USA, mens der har været slående lidt dækning af de krigskritiske Frankrig og Tyskland.

Brugen af militære eksperter er ganske omfattende og giver disse en høj status – og deres udsagn stor tyngde. Ifølge forfatterne legitimerer tv-stationerne dermed bestemte militære positioner frem for andre, og dette gør, at den viden, som formidles til seeren, ikke er neutral på trods af ekspertstatusen.

Den udsendte medarbejder

Antologien ser også på journalisternes egne oplevelser af deres rolle og arbejdsvilkår under krigen. Tv-seerne er i stigende grad blevet vant til mere eller mindre direkte reportager fra verdens brændpunkter. Ofte får man som seer den mistanke, at den udsendte medarbejder ikke ved noget særligt og reelt ikke kan bidrage med en uddybende vinkel, men kun inddrages i nyhedsdækningen for ”live”-effektens skyld. De adspurgte udsendte journalister oplevede vilkårene meget forskelligt alt afhængig af, hvor de befandt sig rent geografisk. Visse steder var der ingen struktur, og de var meget frit stillede, mens der andre steder var arrangerede pressture og kun få billeder, som alle så brugte.

Vore nabolande

I vore nabolande Sverige, Norge og Tyskland blev krigen også dækket intensivt. De politiske miljøer var forskellige, og medierne agerede således i en anden kontekst. I Sverige var der ifølge forfatterne en proamerikansk tendens i mediedækningen, uden at dette betød, at kritiske røster ikke fik sendetid. De norske medier udviste også en positiv tendens i forhold til koalitionen og i mindre grad til USA som enkeltaktør. En kritisk debat af den norske hærs deltagelse har været meget lille. I Tyskland var anti-krigsstemningen – og anti-USA-stemningen – stærk, grundet Schröders kritiske holdning til Bush. Dette kan bla. skyldes den tyske befolknings ambivalente forhold til deres egen deltagelse i krige.

Hæmmet af fagsprog

Medievidenskabeligt fagsprog gør undertiden læsningen lidt for tør, men overordnet set fungerer bogen fint som et indblik dels i emnet, dels i den måde hvorpå man griber en medieanalyse an. Det tørre indtryk forstærkes dog af fraværet af billeder, som kunne have livet op og brudt de tætskrevne sider. Jeg kunne ydermere godt have brugt en overordnet konklusion på antologien, hvor de forskellige bidrag blev samlet, så man fornemmede, hvordan de supplerer hinanden. Dette er nok lettere sagt end gjort. Til slut vil jeg tilføje, at bogen er fint læsestof for f.eks. medievidenskabsstuderende eller folk med en særlig interesse i medieana-

lyse. Den almindelige læser kan også få glæde af bogen, men bør være indstillet på en del fagligt sprog og en struktur, som leder tankerne hen på en universitetsopgave.

Lene M. Pedersen er cand.mag. i Historie og Europastudier og ansat ved Sekretariatet for Efter- og Videreuddannelse på Aarhus Universitet.